УДК 336.71.001.45:005.32.
Шевцов В.Д.
магістр гр.ФЕУ-712м НУ «Запорізька політехніка»

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Фінансово-економічна безпека підприємства є достатньо складною системою, що включає певний набір внутрішніх характеристик, спрямованих на забезпечення ефективного використання матеріальних, трудових, інформаційних та фінансових ресурсів.

В сучасних умовах фінансової нестабільності в Україні, яка характеризується постійними змінами внутрішнього і зовнішнього середовища, одним з найактуальніших питань є забезпечення життєздатності підприємств. Загрози, які існують, можуть впливати на ефективність виробництва, раціональне використання ресурсів, платоспроможність, фінансову стійкість підприємств. Постійне підвищення ризику господарської діяльності може призвести до значного зниження рівня фінансового стану підприємства, а в майбутньому привести до його банкрутства. Це потребує від кожного суб'єкта господарювання розробки та реалізації системи фінансово-економічної безпеки.

Головною метою фінансово-економічної безпеки виступає гарантування фінансової стійкості та максимально ефективного функціонування підприємства у поточному періоді та високий потенціал розвитку у майбутньому, головною умовою якого є здатність протистояти існуючим негативним зовнішнім та внутрішнім факторам, виникаючим небезпекам та загрозам, які здатні завдати збитків підприємству.

Основними завданнями управління фінансово-економічною безпекою підприємства є:

- визначення пріоритетних фінансових інтересів, які потребують захисту у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства;

- ідентифікація і прогнозування зовнішніх та внутрішніх загроз фінансово-економічним інтересам підприємства;

- виявлення та попередження кризових явищ;

-забезпечення ефективної нейтралізації загроз фінансово-економічним інтересам підприємства, розробка необхідних заходів та оцінка їхньої ефективності. [1]

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України для багатьох українських підприємств виникли нові загрози щодо фінансово-економічної безпеки підприємства. Військові вимагають від менеджменту та власників підприємства прийняття оперативних рішень щодо евакуації працівників, збереження наявної матеріально-технічної бази та виробничих потужностей. Складним питанням для багатьох підприємств є релокація в безпечне місце на території України та підтримка цього процесу з боку державних структур. Певним чином цю проблему допомагає вирішити Уряд України шляхом запровадження програми релокації (переміщення) бізнесу (наказ Мінекономіки від 07.03.2022 №391-22) [4], розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.03.2022 р. № 246- р про затвердження Плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію. Однак нажаль залишається ще велика кількість підприємств, які потребують підтримки з боку держави щодо релокації бізнесу у безпечне місце провадження господарської діяльності. Важливим елементом забезпечення фінансової безпеки підприємства є його кадровий потенціал, тому одним із найважливіших завдань під час економічних криз та військових дій є збереження кваліфікованих кадрів підприємства. У мирні часи релокацію застосовували задля розширення ринку, масштабування компанії чи пошуку більш вигідних умов для роботи. Наприклад, перевезення підприємства в країну з кращою системою оподаткування. Але більшість підприємців все ж зацікавлені саме в релокації через державну програму. Причиною є допомога на кожному етапі, починаючи з підбору місця для переїзду та закінчуючи безпосередньо перевезенням обладнання. Також сюди входить пошук житла для робітників. Такі дії дозволяли оптимізувати витрати компанії та, як наслідок, збільшити прибутковість.

У західній фінансовій науці сформульовано так зване золоте правило фінансування, яке в методологічному плані можна застосувати для оперативного аналізу стану фінансової безпеки підприємства. Метод золотого правила фінансування як один зі способів перевірки належного рівня фінансової безпеки підприємства полягає в тому, що фінансовий капітал має бути залучено на період, не менший за той, на який капітал заморожують у необоротних та оборотних активах підприємства. У разі дотримання золотого правила фінансування фінансову безпеку забезпечують, якщо: інвестований капітал у передбачені строки вивільняють у результаті комерційної діяльності; є можливість пролонгації строків повернення фінансового капіталу; платежі, строк

оплати яких настав, можна здійснити коштом надходжень від операційної та інвестиційної діяльності. [2]

Це правило можна застосовувати не тільки для аналізу стану фінансової безпеки підприємства, але й у процесі його планування. Другим методом, який можна застосовувати для оперативного моніторингу стану фінансової безпеки (щоденного, тижневого, декадного аналізу), є діапазон (оперативний резерв, запас – запас міцності) фінансової безпеки.

Негативні впливи, які загрожують безпеці можуть мати суб'єктивний і об'єктивний характер, в основі яких лежать усвідомлені дії (а іноді і бездіяльність) людей і інших суб'єктів ринку з метою нанесення шкоди підприємству, а також неякісна робота її співробітників або партнерів по бізнесу. Для забезпечення максимального ефекту в запобіганні загрози таких дій кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні єдину систему збору, аналізу та оцінки інформації про стан її економічної безпеки.

Показники прибутковості і рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства, використання капіталу та інших ресурсів, обґрунтованість структури витрат, вивченням конкурентного становища підприємства на відповідному ринку за показниками, які характеризують його основні конкурентні переваги, при цьому також корисно отримати деяке уявлення про технологічний потенціал, організаційну структуру та рівні менеджменту у основних конкурентів.

В ході дослідження встановлено, що фінансово-економічна безпека відіграє значну роль в управлінні підприємством, сприяє захищеності його фінансово-економічних інтересів від негативних внутрішніх і зовнішніх загроз, захищає фінансові інтереси власників підприємства, здійснює контроль за фінансовими ресурсами підприємства, здатна протистояти існуючим і виникаючим небезпекам, які завдають фінансової шкоди підприємству або змінюють наперекір бажанню структуру власного капіталу. Фінансова безпека має бути орієнтована на мінливість економічного середовища підприємства та бути спроможна швидко реагувати на подразники. Визначення оптимальної структури системи фінансово-економічної безпеки підприємства актуалізує подальші дослідження цієї тематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Галайко Н.В., Цвайг Х.І. Загрози фінансовій безпеці підприємства та шляхи їх усунення. Економіка та управління підприємствами. 2016. Вип. 11. С. 181-185.

2. Єпіфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с.

3. Мойсеєнко І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. Посібник/ Мойсеєнко І.П., Марченко О.М.. - Львів, 2011. – 380 с.

4. Програма релокації бізнесу. Наказ Мінекономіки від 07.03.2022 №391-22 URL: https://www.me.gov.ua /LegislativeActs4368